

HIJ IS VERREZEN !

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT / P106088
V.U.: E. GOVAERTS, POSTBUS 14, B - 2650 EDEGEM

NR. 46 / JULI-AUGUSTUS 2010
AFGIFTEKANTOOR : ANTWERPEN X

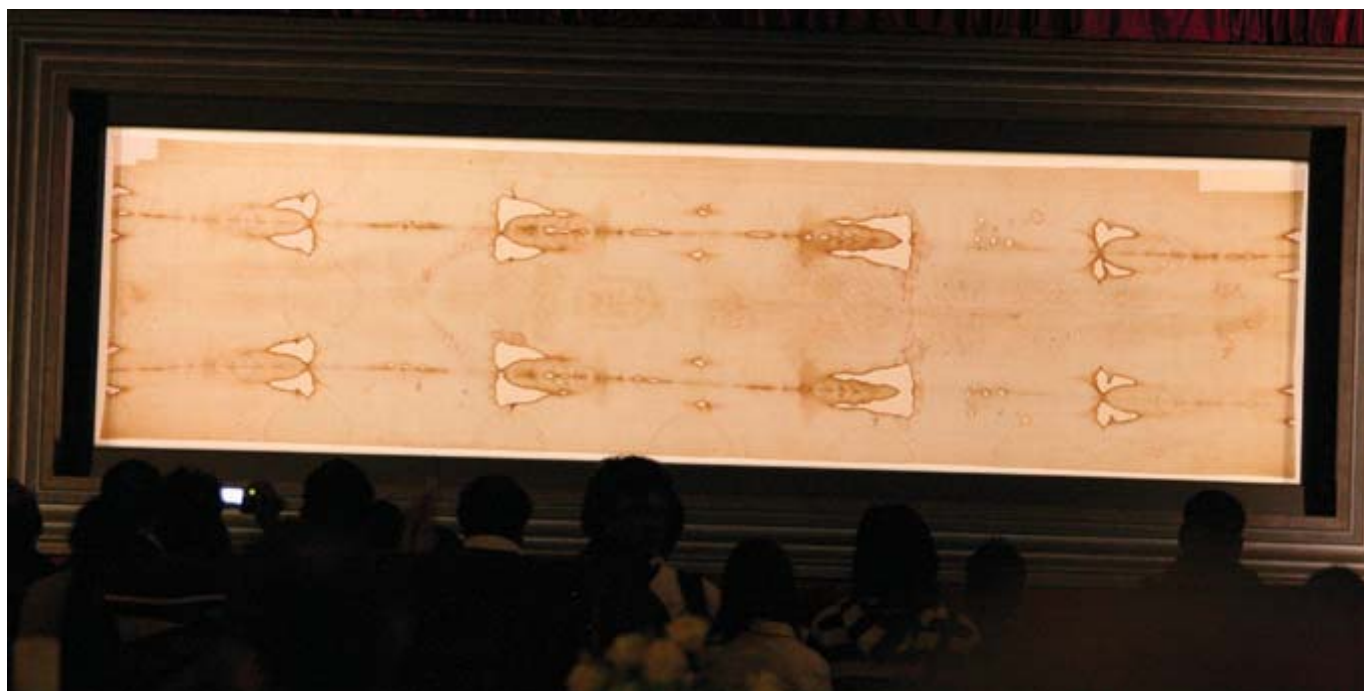
DE PAUS EN DE LIJKWADE

Op 2 mei jl. begaf Paus Benedictus XVI zich op pastoraal bezoek naar Turijn, om de jeugd te ontmoeten. Vooraleer naar Rome terug te keren bezocht hij de dom waar de H. Lijkwade was uitgesteld ter verering door de gelovigen. Na een moment van stilte nam de Paus het woord :

« *Hoe spreekt de Lijkwade ? Zij spreekt door het bloed, en het bloed is het leven !* » Wat betekent die uitspraak ? Het bloed dat doorheen het menselijk lichaam

digheden” het gevolg was van het feit dat de Lijkwade wel degelijk het lichaam van Jezus na zijn dood omhuld heeft, dan wel of zij het werk is van een middeleeuws “vervalser” die geprobeerd heeft ons dit te doen geloven. Maar door te spreken over een « *afbeelding* », een « *icoon* », heeft hij zijn toehoorders wel het laatste doen denken : de Lijkwade is het werk van een kunstenaar.

Wat voor een geniale kunstenaar dan ? De gegevens die geleverd zijn door honderd jaar wetenschappelijk

loopt, betekent het leven. Maar als het wegloopt doorheen wonden... betekent het dan niet de dood ?

« *De Lijkwade is een afbeelding geschreven met bloed, het bloed van een geselde man die met doornen werd gekroond, gekruisigd en verwond aan zijn rechterzijde.* » Dus gaat het wel degelijk om iemand die dood is.

Inderdaad, aldus Benedictus XVI, is « *de beeltenis die afgedrukt is op de Lijkwade die van een dode, maar het bloed spreekt over zijn leven.* »

We kunnen dit alleen maar begrijpen als we verduidelijken dat deze dode een naam heeft : Jezus Christus, verzezen uit de doden. Maar dat zegt de Paus niet. Hij suggereert het wel : het gaat om « *een lijkwade die het lichaam omhuld heeft van een gekruisigde man die in alles overeenstemt met wat de Evangelies over Jezus zeggen.* » Méér heeft Benedictus XVI niet gezegd. Hij liet dus de vraag open of deze “samenloop van omstan-

onderzoek van deze « *icoon* » leiden tot een ondubbeltzinnig besluit : zij is niet vervaardigd door mensenhanden. Daarmee wordt een traditie van twintig eeuwen bevestigd die de afbeelding beschouwde als “**acheiropoietisch**” (“niet met de hand gemaakt”).

Hoe is ze dan gemaakt ? En door wie ? Op deze vragen gaat de Paus niet in, of beter : hij weigert bewust deze vragen te stellen omdat hij een **modernist** is. Het modernisme, aldus de H. Pius X, richt een muur op tussen het domein van het geloof en dat van de wetenschap. Vermits de kwestie van de Auteur van de « *icoon* » en van het procédé dat Hij gebruikt heeft om dit meesterwerk te vervaardigen behoort tot het domein van de wetenschap, houdt de Paus er zich niet mee bezig...

Het gevolg is dat zijn meditatie volledig losgekoppeld is van de concrete realiteit van het voorwerp waarover

hij spreekt : « *De afbeelding die op de Lijkwade afgedrukt is, is die van een dode, maar het bloed spreekt over zijn leven. Elke druppel bloed spreekt over liefde en leven.* »

« *Elke druppel bloed* » : inderdaad, chemische testen hebben bewezen dat het om menselijk bloed gaat, en dit wetenschappelijk bewijs onderstreept het historisch feit van de dood en de verrijzenis van Christus. Maar als perfect modernist vervangt Benedictus XVI dit wetenschappelijk bewijs door een goddelijke “openbaring” die iedereen kan « *beluisteren* » in de intimiteit van zijn individueel geweten. De Kerk zwijgt, zij verkondigt niet meer de verrijzenis van Christus maar nog enkel zijn dood.

Een volle eeuw onderzoek door alle mogelijke disciplines van de wetenschap heeft overtuigend aangetoond dat de “kunstenaar” die de afbeelding op de H. Lijkwade tot stand gebracht heeft niemand anders is dan Onze Heer Jezus Christus zelf. En zijn bedoeling, die duidelijk werd toen er in 1898 een foto van de beeltenis genomen werd, was om ons zijn eigen portret te tonen : een Gelaat van een goddelijke majesteit, van een onbeschrijflijke goedheid en een oneindige schoonheid.

Maar Benedictus XVI bekijkt dit H. Aanschijn niet eens. Hij spreekt terwijl hij het letterlijk de rug toekeert :

« *Na de beide Wereldoorlogen, de concentratiekampen en de Goelag, Hiroshima en Nagasaki, is onze tijd meer en meer een Stille Zaterdag geworden. De duisternis van deze dag interpelleert iedereen die zich vragen stelt over het leven, zij interpelleert in het bijzonder ons, christenen.* »

De waarheid is dat het Tweede Vaticaans Concilie, een ramp die veel erger was de atoombombardementen, ons zodanig in de « *duisternis* » ondergedompeld heeft dat wij niet meer weten waarin wij moeten geloven om gered te worden...

« *De dood van Gods Zoon, van Jezus van Nazareth, heeft een tegengesteld aspect, helemaal positief, bron van troost en hoop. En dat doet me eraan denken dat de H. Lijkwade zich voordoet als een “fotografisch” document, met een “positief” en een “negatief”.* »

De fotografische natuur van de afbeelding is precies het grote bewijs van het miraculeus karakter ervan, van het feit dat het gaat om iets dat « *niet door mensenhanden gemaakt is* », maar de Paus wil in geen enkel geval deze conclusie trekken : zij toont immers de exclusieve waarheid van onze heilige godsdienst aan en onmaskert alle andere religies als uitvindzels van mensen.

De Paus verklaart integendeel : « *Het meest duistere mysterie van het geloof is tegelijkertijd het meest heldere teken van een hoop die geen grenzen kent.* » Versta : dit « *heldere teken* » schittert overal, **in alle godsdiensten**, en bereikt de ganse mensheid **buiten de grenzen** van de Rooms-katholieke Kerk en de christenheid.

Wat betekent dan voor de Paus de “Stille Zaterdag” die zijn *lichtende duisternis*, of zijn *duister licht*, over « *de ganse mensheid* » verspreidt ? Het is de dag waarop Jezus Christus « *neergedaald is ter helle. Dit betekent dat God, die mens geworden is, zo ver gegaan is dat Hij binnengetreken is in de uiterste en absolute eenzaamheid van de mens, daar waar geen enkele straal van liefde*

doordringt, daar waar de totale verlatenheid heerst, zonder één enkel woord van bemoediging : “de hel”. »

Wat Benedictus XVI hier zegt, heeft niets meer te maken met de eeuwige hel, die werkelijk bestaat en die in al haar afschuwelijkheid aan de herderskinderen van Fatima getoond werd op 13 juli 1917. De nederdaling ter helle is één van de artikelen van ons CREDO : « **Ik geloof in Jezus Christus, zijn enige Zoon, onze Heer... die geleden heeft onder Pontius Pilatus, gekruisigd is, gestorven en begraven [in de H. Lijkwade van Turijn], die nedergedaald is ter helle...** » Om wat te doen ? Om het heil te prediken aan alle zielen van de overledenen uit de eeuwen vóór zijn Menswording. En zelfs aan de ongelovigen uit de tijd van de Zondvloed, om hen op mysterieuze wijze een laatste kans tot redding te schenken. Zo « **is de Blijde Boodschap zelfs aan de doden verkondigd** » (1 P 4, 6).

Benedictus XVI, opvolger van de H. Petrus maar modernist in hart en nieren, gelooft dit niet. Het is verschrikkelijk het te moeten zeggen, maar het is de waarheid. Het mysterie van de nederdaling ter helle van Jezus na zijn dood, een mysterie van kapitaal belang en van een onschatbare rijkdom voor ons begrip van het heil van de ongelovigen, wordt door Paus Ratzinger herleid tot het onbelangrijke fenomeen van een ervaring van de menselijke gevoeligheid. « *Allemaal hebben we ooit al eens dat verschrikkelijk gevoelen van verlatenheid meegemaakt. Het is datgene wat ons in de dood het meest beangstigt, zoals toen wij in onze kindertijd bang waren om in het donker te blijven en alleen de aanwezigheid van een liefhebberend persoon ons kon geruststellen.* »

In Turijn heeft Benedictus XVI heel bewust het tegenovergestelde standpunt ingenomen van het onderrecht van Onze-Lieve-Vrouw in Fatima :

1° Hij verwerpt het visioen van de hel, die een plaats is van eeuwige veroordeling (eerste deel van het Geheim). Het gevolg is dat de zielen er in massa in neerstorten, omdat er niemand is om ze ervan weg te houden. De hel triomfeert in het hiernamaals.

2° « *De beide Wereldoorlogen, de concentratiekampen en de Goelag, Hiroshima en Nagasaki* » interpellieren ons vruchteloos omdat de Paus niet ingaat op hun ware betekenis, die nochtans klaar en duidelijk aangegeven werd door de H. Maagd (tweede deel van het Geheim) : « **Om dat te verhinderen** – had dat alles dan kunnen verhinderd worden ? Jazeker ! – **zal ik de toewijding van Rusland aan mijn Onbevlekt Hart en de eerherstellende communie van de eerste zaterdagen vragen. Als men naar mijn vragen luistert, zal Rusland zich bekeren en zal men vrede hebben.** »

3° De Kerk, de enige Ark van het heil, staat op het punt in de stormen ten onder te gaan. Omdat de pausen tot op vandaag weigeren in te gaan op de vragen van de hemelse Koningin, zijn wij getuige van de instorting van de Kerk (derde deel van het Geheim).

Gelukkig is dit niet het einde van het Geheim. Ooit « **zal mijn Onbevlekt Hart overwinnen. De H. Vader zal Rusland aan mij toewijden, dat zich zal bekeren, en er zal aan de wereld een zekere tijd van vrede geschonken worden.** »

broeder Bruno van Jezus

VATICANUM III VOORBEREIDEN

WELKE LITURGIE VOOR MORGEN ?

Eén van de meest ingrijpende hervormingen van het Tweede Vaticaans Concilie was die van de liturgie. De « nieuwe Mis » van Paus Paulus VI belangde alle gelovigen aan, want zij werden er elke zondag mee geconfronteerd – zolang zij tenminste nog “pratikerend” waren. Moet het Derde Vaticaans Concilie waarnaar onze hoop uitgaat de nieuwe Mis behouden ? In welke vorm ? Of moet er teruggekeerd worden naar de oude ritus ? Al in februari 1972 gaf abbé de Nantes op al deze vragen een genuanceerd antwoord.

DE GEEST VAN DE LITURGIE

De liturgie is geen wetenschap van riten, en evenmin een gewijde kunst of een groepstechniek. Zij is een geestelijk leven, een gewijde praktijk : in de liturgie oefent de Kerk haar mystiek leven uit, dat wil zeggen haar leven met God door Jezus Christus. God leeft met ons door de woorden en de handelingen die onze heiliging bewerkstelligen, en wij leven met God door de lofprijzingen die wij in gemeenschap tot Hem laten opstijgen.

De liturgische praktijk is onderscheiden én afgescheiden van alle andere menselijke activiteiten : arbeid, wetenschappelijk onderzoek, sport, cultuur, opvoeding, onderwijs en zelfs apostolaat. Zij is belangrijker dan al het andere omdat zij de voorafspiegeling is van de eeuwige gelukzaligheid, wanneer wij de liturgie bij uitstek zullen vieren.

Deze praktijk maakt bijgevolg de kern van het leven uit van de christenen van alle rassen en standen, doorheen alle tijden, van generatie op generatie. In de liturgie uit zich het onveranderlijk geloof. Omgekeerd voedt de liturgie het geloof en houdt het in stand. Als het geloof verdwijnt, als de Kerk tot ontbinding komt, is het de liturgie die als eerste sterft. Het omgekeerde geldt ook : als de liturgie degradeert, valt de Kerk uiteen en dooft het geloof uit.

Omdat de christelijke gemeenschap van generatie op generatie de liturgie beleefd dringen de riten en gebeden ervan door tot de zeden van deze gemeenschap ; zij

maken deel uit van haar leefwereld. Nu is het een welbekende sociologische wet dat men van de gewone leefwereld van een gemeenschap niet te veel elementen mag wijzigen of men riskeert dat deze leefwereld ineens stort. Nieuwe gezangen toevoegen, een missaal veranderen, de data van de feesten verplaatsen, de teksten van

de gebeden aanpassen, riten een andere vorm geven,... leidt automatisch tot een crisis. **Als de omvang van de veranderingen te groot is, wordt elke hervorming een revolutie.**

Als de Hervorming bovendien een systeem wordt, draait zij sociologisch uit op de veroordeling van het geloof van gisteren en op een complete beuk tussen de Kerk van vandaag en die van altijd : “*Men verandert ons geloof... Het is niet meer de Kerk van onze kindertijd*”, enz.

Heel de vraag is te weten of de liturgische HERVORMING van Vaticanum II een vervolg is op de RESTAURATIE van de liturgie die begonnen werd door dom Guéranger en vooral ontwikkeld werd onder de H. Pius X en Pius XII, dan wel of zij er de bedrieglijke vervorming

Het altaar in de kapel van het Maison Saint-Joseph.

en systematische corruptie van is.

De vraag werd ten gronde bestudeerd door abbé de Nantes, niet alleen met betrekking tot de « nieuwe mis » maar ook wat de verschillende sacramenten betreft. Een omvangrijk werk, dat zelfs de bewondering van pater Yves Congar afdwong – één van de voornaamste denkers van het Concilie – en dat een genuanceerd antwoord biedt op de gestelde vraag.

DE VRUCHTEN VAN VATICANUM II

Men herkent de boom aan zijn vruchten, en de vruchten kunnen we allemaal zien. Vóór het Concilie was de liturgie het werk van de priester, van Christus en de Kerk, meer goddelijk dan menselijk; het ging om prediking, sacramenteel offer en goddelijke lofprijzing, met het oog op het geestelijk goed van de gelovigen maar niet zonder hun vrome deelname. Met het Concilie werd de liturgie spontane schepping met esthetische aanspraken, modern, het werk van de mens die een cultus voor zichzelf inricht. De nieuwe liturgie is er niet meer om bekommerd God te behagen en zijn genade te verdienen; **zij wordt volledig in beslag genomen door het verlangen de mens te behagen**, als een kunstvorm, en te verdienen dat de mens er zich voor interesseert en er zich aan wijdt zoals aan een sport.

«In feite heeft het Tweede Vaticaans Concilie de liturgie van de toekomst niet gedefinieerd. Het Concilie vormde “enkel” de beslissende stap in het openstellen van de Kerk voor alles wat nieuw is. Men ging snel over tot de volgende stap, en men kwam overeen dat “de gehoorzaamheid aan het Concilie” erin bestond om datgene wat Vaticanum II toeliet te “overschrijden” en wat het in kiem bevatte verder te “ontwikkelen”» (CRC nr. 101, januari 1976). Het gevolg was dat het Postconcilie ontaardde in een soort van permanente revolutie op liturgisch vlak...

Betekent dit dat de liturgie een statisch gegeven is waaraan niet mag getornd worden? Helemaal niet. Na de liturgische decadentie van de 15de eeuw en de zogezegde protestantse “Hervorming” besloot het Concilie van Trente tot een eerste restauratie van de liturgie. Ze werd gerealiseerd onder de pausen Pius IV tot Paulus V (1562-1614) en lag aan de basis van de schitterende katholieke Contrareformatie van de 17de eeuw.

Om een remedie te bieden voor de dorheid die het gevolg was van zowel jansenisme als gallicanisme werd onder het pontificaat van de Z. Pius IX een tweede restauratie voorbereid door de beroemde benedictijn dom Guéranger (1805-1875) van de abdij van Solesmes. Zij werd op een bewonderenswaardige wijze geleid door de twee andere grote pausen van de moderne tijden, de H. Pius X en Pius XII. De hele onderneming vond haar bekroning in de encycliek *MEDIATOR DEI* van 20 november 1947, en haar uitgewerkte vorm in de *CODEX RUBRICARUM*, afgekonddigd door... Joannes XXIII in 1960!

Het toekomstige Derde Vaticaans Concilie zal dit werk en deze vooruitgang terug moeten opnemen op het punt waar alles brutaal onderbroken werd. Want Vaticanum II heeft het geleverde werk voor een groot deel tegengesproken, gecompromitteerd en zelfs vernietigd. Langs de andere kant heeft het jongste Concilie er ook toe geholpen. Er moet dus een onderscheid gemaakt worden, en die taak komt toe aan een Paus en een Concilie die hun inspiratie halen uit God. Ook op dit vlak moet Vaticanum III dus eerst een Contrareformatie

doorvoeren en vervolgens een restauratie waaruit het zolang verwachte herstel zal voortvloeien.

Dit werk moet voorbereid worden door een zo perfect mogelijke praktijk van het liturgisch leven en de devoties, en verder door een wijze katholieke geest, evenzeer wars van anarchie als van verstarring (cf. Pius XII in *MEDIATOR DEI*). **Want de liturgie is niet hetzelfde als de leer.** In de leer bestaat er geen middenweg tussen waarheid en dwaling, en geen historische evolutie van het ene naar het andere. De liturgie daarentegen baant zich een brede weg tussen “fixisme” en “mobilisme”, maar altijd in het soeverein respect voor de heilige leer en de apostolische traditie.

Vaticanum III voorbereiden betekent dus dat we moeten opletten voor elke ketterse besmetting bij het contact met de huidige liturgische revolutie, maar ook dat we niet mogen toegeven aan een soort van reactionaire verontwaardiging die ons alles zou doen heilig verklaren wat van gisteren is; zo zouden we het leven van de Kerk stilleggen! Het is dus duidelijk dat wij het pastoraal Gezag van onze Opperherders nodig hebben om ons de weg te wijzen in deze Restauratie, die geen systematische reconstructie mag zijn van de liturgie van 1958.

LITURGIE EN GELOOF

De grote fout van Vaticanum II is geweest om eerst over de liturgie te spreken, terwijl de geloofswaarheden waarop de liturgie steunt en die haar moeten oriënteren niet meer verzekerd waren maar integendeel in vraag werden gesteld. Nadat ze een maand hadden rondgeploeterd in de meest verwarde discussies stemden de concilievaders daarom de voorgestelde tekst van *SACROSANCTUM CONCILIUM* met 2162 stemmen tegen 46... gewoon om er vanaf te zijn!

Vaticanum III zal daarentegen de logische orde respecteren. Eerst moet het geloof vastgesteld worden, het goddelijk geloof van de Kerk, tegen het modernistisch “evangelisme” en zijn feitelijk humanisme, dat uitloopt op de cultus van de mens in plaats van de cultus van God.

De Constitutie over de liturgie zal de opnieuw geproclameerde geloofswaarheid ondersteunen door eerst en vooral het THEOCENTRISME te bevestigen: de liturgische actie is in essentie een mysterie, meer goddelijk dan menselijk, waarvan de voornaamste realiteit de eredienst van God in Christus is, door de sacramentele heiliging van de Kerk in al haar leden en in ieder van hen afzonderlijk.

Het HERSTEL VAN HET HEILIGE zal twee leerstellige gevolgen hebben:

1. **De trouw aan de Waarheid van het goddelijk werk is belangrijker dan gelijk welke andere overweging of bekommernis.** De essentie is dat de liturgie volbracht wordt volgens de Wil van God, overeenkomstig de rechte leer, op een geldige en geoorloofde wijze. De pastorale en didactische bekom-

mernis is weliswaar niet uitgesloten maar zij moet ondergeschikt zijn en nooit indiscreet. Omdat de liturgie een gewijd werk is, zal zij altijd en verplicht mysterieus zijn, “*mysterie van het geloof*”, ontoegankelijk voor het volk – maar evengoed voor de priesters en de experts. Dat verklaart en rechtvaardigt trouwens het gebruik van gewijde plaatsen, van een gewijde taal en dito muziek, van speciale gewaden en voorwerpen, en van onveranderlijke gebeden.

2. Het is de dwingende zorg van heel de Kerk om de traditionele vormen en formules ongeschonden en vrij van ketterse of wereldse besmetting te bewaren. De oorsprong van deze vormen en formules gaat terug tot de apostelen, en tot Christus zelf die de enige is die er goddelijk gezag en doeltreffendheid heeft aan kunnen geven. Aan God is alleen aangenaam wat geen schepping van mensen is maar het werk van Jezus Christus en zijn apostolische Kerk.

De huidige oneerlijkheid bestaat erin de liturgie te veranderen om ze de uitdrukking te doen zijn van het nieuwe geloof, en ons vervolgens te verplichten de verandering te aanvaarden onder het voorwendsel dat de Kerk haar geloofsregel altijd aan het volk heeft voorgesteld in en door de vormen van haar liturgie! Wie ziet niet dat dit een leugen is? Het is precies omdat de zo kostbare goddelijke Openbaring ons bewaard is door de Schrift en de Traditie dat het een heiligschennis is om te raken aan de onveranderlijke riten en gebeden. **De nieuwlichters op het vlak van de liturgie zijn door de Kerk altijd aangeklaagd als ketters, en terecht.** De nieuwlichters van Vaticanum II ontsnappen niet aan deze regel.

Vaticanum III zal dus de traditionele Romeinse liturgie herstellen en haar de absolute voorrang geven op elke andere minder universele of minder oude vorm, omdat deze traditionele liturgie voor de Kerk een onschatbare bron van haar geloof is, een onvergelijkbare en levende catechese. Zo zal de GEWOONTE gecanoniseerd worden, die immers door geen enkel menselijk gezag mag vernietigd worden zolang zij geen inbreuk pleegt op de eer van God of het geestelijk goed van de gelovigen. Het is absoluut noodzakelijk dat Vaticanum III, na een halve eeuw machtsmisbruik en pogingen om een meer dan duizendjarige liturgische traditie te vernietigen, de heilige vrijheid van de kinderen Gods erkent!

Het toekomstig Concilie mag niet dezelfde onvoorzichtigheid begaan die Vaticanum II beging: het maken van een onderscheid in de liturgie tussen het “onveranderlijke” en het “veranderlijke” (SACROSANCTUM CONCILIUM nr. 21). Dit onderscheid leidde er namelijk toe dat men dacht dat al het veranderlijke kon en moest veranderd worden! Vaticanum III zal de wijsheid hebben om de principiële bestendigheid van de antieke gebeden en riten te belijden, en het zal hervormingen enkel toelaten als het gaat om heiliging, zuivering of verrijking van het gewijd patrimonium.

Omgekeerd kan het nieuwe Concilie letterlijk heel het theoretisch deel van SACROSANCTUM CONCILIUM overnemen, dat perfect in orde is en aansluit bij de encycliek MEDIATOR DEI. Alleen moet dit theoretisch deel gewaard en beschermd worden met de nodige anathema's en, indien nodig, veroordelingen van bepaalde personen om paal en perk te stellen aan het noodlottig anthropocentrisme en pantheïsme van onze moderne materialistische samenleving. Op die manier zal de discussie over welke hervormingen mogelijk en wenselijk zijn opnieuw in alle sereniteit kunnen verlopen.

Die discussie zal niet het moeilijkste onderdeel zijn, verre van. Het moeilijkste zal zijn om het christenvolk – met inbegrip van de priesters en de bisschoppen – terug gevoelig te maken voor God, voor zijn eredienst, voor religie en vroomheid. Als die gevoeligheid er niet is bouwen we immers op zand. Dan is de liturgie een dood werk of, nog erger, een folkloristische bedoening. Het heeft inderdaad geen zin uitstekende beginselen af te kondigen als heilige Pausen en priesters niet eerst het gelovige volk terug de zin voor het godsdienstige aanleren, de smaak voor de zaken van God, het besef dat de godsdienst noodzakelijk is voor het eeuwig heil.

LITURGIE EN PRIESTERSCHAP

Een andere noodlottige dwaling van Vaticanum II is geweest dat men handelde over de liturgische hervorming alvorens de juiste natuur en de hiërarchische samenstelling van de Kerk te bepalen.

Vaticanum III zal de liturgie pas bestuderen na eerst de dogmatische constitutie over de Kerk afgekondigd te hebben. Daarin zal de mystieke, hiërarchische en priesterlijke natuur van de Kerk gedefinieerd worden. Dat is heel belangrijk, want uit de goddelijke samenstelling van de Kerk van Christus vloeit het essentiële karakter van de liturgie voort: **zij is een door en door priesterlijk werk.**

Het volgende Concilie moet een duidelijk onderscheid maken tussen de geestelijke stand en het gelovige volk. Elke religieuze cultus in de loop van de geschiedenis werd toevertrouwd aan een priesterkaste. Het Nieuwe en Eeuwige Verbond steunt op ditzelfde concept, maar dan op waarachtige en mystieke wijze: **het is Jezus Christus in Persoon die de heilige liturgie viert als unieke en soevereine Priester.** Dit dogma wijdt de priesterstand in de Kerk en geeft hem een bijzondere stempel. De functie van de priester is te handelen “*in persona Christi*”, als plaatsvervanger van de Heer zelf.

De consequentie hiervan is uitermate belangrijk. De priesterlijke hiërarchie heeft een welbepaalde functie, uitgerust met een goddelijke macht, met het oog op een gewijd werk. Het gezag over de liturgie moet (terug) in handen komen van: 1° de H. Vader en de Congregatie voor de riten die dit domein in zijn naam bestuurt; 2° de plaatselijke bisschop, voor zijn diocesis, in eenheid met de Paus; 3° elke parochiepastoor, die daarvoor van zijn bisschop een groot vertrouwen krijgt, en elke priester.

De “pastorale raden” en de zgz. “experts” daarentegen moeten een strikt verbod krijgen zich met de liturgie te moeien. De priesterstand moet inderdaad verlost worden van al die drukkingsgroepen van leken – revolutionaire zowel als reactionaire !

Op die manier hebben de priesters terug de handen vrij voor de didactische arbeid waartoe Vaticanum III hen zal oproepen : de gelovigen de diepere betekenis van de riten doen begrijpen en er de schoonheid van doen smaken.

PLEIDOOI VOOR EEN GROTE VERZOENING

Het is perfect mogelijk om de aloude liturgische schatten te verrijken met nieuwe zaken. De koortsachtige activiteit van de hoofdrolspelers van de Liturgische beweging sinds het begin van de twintigste eeuw heeft de Kerk weliswaar veel kwaad gedaan, maar anderzijds is er in de loop van de decennia een massa materiaal bijeengebracht dat ter beschikking ligt voor de wijze bouwers van de toekomstige Contrareformatie.

Het volgende Concilie zal de Kerk zeker moeten terugvoeren tot haar onvergankelijke liturgische instellingen : het Latijn, het gregoriaans, de antieke ritus van de Mis, het goddelijk officie, de traditionele eucharistische cultus enz. Maar het kan evenzeer tussen al het nieuwe materiaal kostbaarheden uitkiezen : teruggevonden gebeden en riten uit oude tijden of moderne scheppingen die in harmonie zijn met de liturgische traditie.

Hierover zal het Concilie moeten beslissen – niet wij ! Het komt ons niet toe ons in de plaats ervan te stellen. Wij hadden vertrouwen in Vaticanum II, maar het heeft ons ontgoocheld en bedrogen. Wel, we zullen vertrouwen hebben in Vaticanum III, en we onderstrepen vooraf dat we bereid zijn alle disciplinaire beslissingen ervan te aanvaarden, of het nu conserveert of verrijkt, op voorwaarde alleen dat alles gebeurt in de geest van onze heilige dogma's.

Laten we nog een stap verder zetten. **Als DE KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE IN DE 21STE EEUW zich zo gereserveerd opstelt tegenover het integrisme, dan is dat precies met het oog op de toekomstige verzoening.** De Kerk heeft al te veel geleden door toedoen van de revolutionaire breuk waarvoor het Tweede Vaticaans Concilie verantwoordelijk is geweest : de toenmalige jeugd werd afgesneden van al onze tradities. Het nieuwe Concilie moet met de grootste zorg vermijden dat er, onder het voorwendsel van Contrareformatie, brutaal gebroken wordt met de tegenwoordige liturgie zodat een nieuwe generatie zou getraumatiseerd geraken.

Vaticanum III zal de principes krachtadig en compromisloos bevestigen. Het zal de voorrang van de antieke Romeinse ritus proclameren en deze een volmaakte vrijheid toestaan. Maar als het, in een geest van eendracht, alles wat Paulus VI en zijn Concilie op wettige wijze voorgeschreven hebben en wat ondertussen gebruikelijk is geworden laat bestaan, dan zullen wij dat moeten aanvaarden. Als het niet van God komt, dan zal het afsterven en verdwijnen. Maar dan hebben we

de huidige terreur niet beantwoord met een nieuwe terreur...

Vaticanum III zal zich niet beperken tot de tegenstellingen van vroeger. Het zal zich eerder engageren, en wij allemaal tegelijkertijd, tot een brede, grandioze restauratie waarin de in ere herstelde liturgische traditie verlevendigd wordt door een reeks grondig bestudeerde pastorale hervormingen. Het geestelijk voordeel en de geestdrift die deze synthese van oud en nieuw zal teweeg brengen zal ongetwijfeld tot volkomen eenstemmigheid onder alle gelovigen leiden. We moeten een groot hart hebben en elke enggeestigheid uitbannen, en ons door geen enkel vooroordeel laten leiden. Enkel het geloof mag onze leidraad zijn. Elke vraag verdient het om apart onderzocht te worden, waarbij we zowel de systematische behoudsgezindheid als de blinde hervormingszucht moeten overstijgen. Het **vooruitstrevend traditionalisme** bestaat erin om het liturgisch leven te vrijwaren én te verrijken door een inspanning van vroomheid, intelligentie, verbeelding en toewijding.

Een voorbeeld kan dit verduidelijken. Er is op zich niets mis met de invoering van de volkstaal in de liturgie, op voorwaarde dat het niet de bedoeling is het Latijn te vervangen maar wel het gelovige volk te helpen het Latijn beter te begrijpen en te appreciëren. Ik heb in onze communiteit al vanaf 1958 ingevoerd wat ik de “pedagogische tweetaligheid” noem, en ik denk dat voor deze formule een toekomst weggelegd is... Maar zij is niet ingegeven door demagogie of door een revolutionaire geest !

Laten we eindigen met een citaat uit het boek « *La nouvelle messe* » van Louis Salleron. Het werk dateert uit 1970, maar de wijsheid die er uit spreekt, is nog altijd actueel :

« Wanneer we naar de kern van het probleem kijken gaat het eigenlijk niet om een debat tussen de oude en de nieuwe mis. Er is enkel het probleem van de mis zelf. Het adagium LEX ORANDI, LEX CREDENDI is nog altijd van toepassing. De wet van het gebed maakt één geheel uit met de wet van het geloof. Zoals het geloof is, zo is de mis. Zoals de mis is, zo is het geloof. Wanneer het geloof in de transsubstantiatie, in het priesterschap, in het eucharistisch offer verschrompelt, dan verschrompelt ook de mis. En, op dezelfde manier, wanneer de mis herleid wordt tot een broederlijke maaltijd, tot verheerlijking van het gemeenschapsaspect en profetische improvisatie, dan verdampen de geloofswaarheden die de mis belichaamt.

« Alles brokkelt vandaag de dag tegelijkertijd af. Alles zal ooit ook tegelijkertijd moeten gerestaureerd worden. Wij zijn niet de getuigen van de ontluiking van een nieuwe mis, en evenmin van het einde van een oude mis. Wij zijn de getuigen van de verduistering van de eeuwige mis. Maar zonsverduisteringen duren nooit lang » (pp. 183-184).

Mocht God snel de zo dringende Contrareformatie en Restauratie van zijn heilige eredienst mogelijk maken !

abbé Georges de Nantes & broeder Bruno van Jezus

DE Z. KAREL VAN HABSBURG

DE LAATSTE KEIZER VAN OOSTENRIJK

Op 3 oktober 2004 werd keizer Karel I van Oostenrijk door Paus Joannes-Paulus II zalig verklaard. De president van de republiek weigerde de plichtigheid in Rome bij te wonen « omdat de keizer twee ongrondwettelijke pogingen had ondernomen om zijn troon te heroveren. » Dit leugenachtig excuus maakt duidelijk hoe groot tot op vandaag de afkeer van het “wettelijk land” blijft van de katholieke monarchie waarvan Karel van Habsburg één van de laatste vertegenwoordigers en het symbool bij uitstek was.

« Ik vraag aan de Hemel genade en zegen voor mezelf en voor mijn Huis, evenals voor mijn geliefde volkeren... Ik zweer vóór de Almachtige dat ik de goederen die mijn voorouders mij nagelaten hebben trouw zal beheren. Ik zal alles doen wat in mijn macht ligt om binnen het kortst mogelijke tijdsbestek de gruwelen en de offers die de oorlog met zich brengt uit te bannen en aan mijn volkeren de weldaden van de vrede terug te schenken. »

Met dit gebed en met deze plechtige belofte begon keizer Karel I van Oostenrijk zijn regering op 21 november 1916. Een regering van nauwelijks twee jaar, die volledig overschaduwde werd door de rampspoed van de Grote Oorlog en brutaal afgebroken werd door de revolutie.

« ZEGEN VOOR OOSTENRIJK »

Karel werd geboren op 17 augustus 1887. Van in zijn jeugd bleek hij een vriendelijk en gevoelig karakter te hebben, een vrijmoedig hart en een diepe vroomheid. Zoals alle prinsessen van zijn familie was hij voorbestemd voor een militaire carrière. Op achttienjarige leeftijd was hij officier en liet hij zich opmerken door zijn plichtsgevoelen, zijn nauwgezetheid en zijn vrolijkheid. Niets liet nochtans vermoeden dat deze achterneef van de oude keizer Frans-Jozef hem op een dag zou opvolgen.

Op 21 oktober 1911 huwde Karel met Zita van Bourbon-Parma, een charmante katholieke prinses die geboren was in Toscane en genoemd naar de heilige patrones van Lucca. Zita had een Franse opvoeding genoten en was gevormd in de rechtlijnige monarchistische traditie: haar grootmoeder, hertogin Louise van Bourbon, was de zus van de Franse troonpretendent, de graaf van Chambord (voor de legitimisten Hendrik V). Toch was Zita, die haar jeugd doorbracht in

het kasteel van Frohsdorf ten zuiden van Wenen, in hart en nieren een Oostenrijkse: « Oostenrijk was gewoon onze thuis », schreef ze later.

Op de dag van hun bruiloft vertrouwde Karel zijn echtgenote toe: « Nu is het onze plicht om elkaar te helpen naar de Hemel te gaan. » Het eerste wat ze als pasgetrouwd koppel deden was het maken van een bedevaart naar Mariazell, het grote bedevaartsoord, waar de H. Maagd

aanroepen werd als *MAGNA MATER AUSTRIAE, MAGNA DOMINA HUNGARORUM, MATER GENTIUM SLAVORUM* (“Verheven Moeder van Oostenrijk, Hoge Vrouwe van de Hongaren, Moeder van de Slavische volkeren”). Aan deze Moeder van het Habsburgse rijk met zijn mozaïek van volkeren maar zijn éne godsdienst wijdden Karel en Zita zichzelf toe.

Enkele maanden tevoren was de prinses samen met haar moeder in audiëntie ontvangen door Paus Pius X, die tegen haar zei: « **U zal huwen met de erfgenaam van de troon.** » Verrast en onder de indruk durfde Zita niet tegenwerpen dat de erfgenaam van de Habsburgse troon op dat moment niet haar verloofde Karel was maar aartshertog Frans-Ferdinand. De H. Vader ging verder: « **Ik ben er oneindig verheugd om, want een grote zegen zal**

dankzij hem over zijn land komen. Hij zal de beloning van Oostenrijk zijn voor haar trouw. »

Op 28 juni 1914 bevestigde de aanslag van Sarajevo, in bloed en tranen, de voorspelling van de heilige Paus. Van het ene moment op het andere werd Karel de eerste in lijn voor de opvolging van de 84-jarige keizer. « Wij waren diep geschokt », zou Zita zich herinneren. « Wij hadden altijd gedacht dat de troon met zijn plichten voor ons in verre verte zou zijn... Nu was er plotseling de zekerheid dat aartshertog Karel aan de beurt was. De troonopvolger stond aan het begin van een verschrikke-

Karel I van Habsburg
keizer van Oostenrijk en apostolisch koning van Hongarije
1887-1922

Aartshertog Karel en prinses Zita van Bourbon-Parma op hun huwelijksdag, 21 oktober 1911. Rechts hertogin Maria Antonia, de moeder van de bruid, en keizer Frans-Jozef.

lijke verantwoordelijkheid, en dat op een tijdstip dat het gehele rijk op zijn grondvesten beefde. »

Met de moord op Frans-Ferdinand en zijn vrouw zette zich inderdaad het fatale raderwerk in gang dat zou leiden tot het verschrikkelijk conflict van de Eerste Wereldoorlog. De H. Pius X had als het ware het profetisch visioen gehad van de grote en vreselijke oorlog, « *il Guerrone* », waarin de wereld zichzelf stortte als straf voor zijn goddeloosheid. Toen de ambassadeur van keizer Frans-Jozef in naam van zijn meester aan de H. Vader kwam vragen om zijn zegen uit te spreken over de Oostenrijkse legers, antwoordde Pius X : « **Zeg aan de keizer dat ik noch de oorlog, noch diegenen die hem gewild hebben kan zegenen : ik zegen de vrede.** »

EEN HUMAAN EN CHRISTELIJK LEIDER

Toen de oorlog eenmaal een feit was, kwam het er ook voor de jonge aartshertog op aan zijn plicht te doen en naar het front te trekken. Vóór het afscheid vroeg hij aan zijn vrouw om op zijn sabel de woorden te laten graveren van hun toewijding aan de H. Maagd van Mariazell : « *Sub tuum praesidium confugimus, sancta Dei Genitrix.* »

Karel vertrok naar het hoofdkwartier in Prömsel (Przemysl) in Galicië, in het noordoosten van het rijk, waar de troepen van de Dubbelmonarchie verzameld werden om het hoofd te bieden aan het reusachtige Russische leger. Van daaruit maakte hij met aartshertog Friedrich, de Oostenrijkse opperbevelhebber, en generaal Conrad von Hötzendorf, hoofd van de generale staf, verschillende inspectietochten naar het front. Ook ging hij regelmatig naar Wenen om de keizer verslag uit te brengen van de militaire gebeurtenissen.

In 1915 stelde de keizer aartshertog Karel aan als zijn

verbindingsofficier en zond hem met bijzondere volmachten naar alle leger-eenheden aan het front. « Als vertegenwoordiger van de hooggeëerde, maar onzichtbare keizer verscheen aartshertog Karel in die tijd steeds meer bij de troepen. Hij sprak de soldaten toe en informeerde vol belangstelling naar hun omstandigheden. Hij leerde veel generaals en hoge officieren in korte tijd persoonlijk kennen ; hij leerde bovenal de problemen van de oorlog uit eerste hand kennen : hij zag wat Frans-Jozef nooit had gezien, namelijk het gezicht van de oorlog, de ellende van de loopgraven, de gewonden en de doden. Deze ervaringen zouden later in sterke mate bij zijn vredesopgaven een rol spelen » (Eric Cordfunke, *Zita, keizerin van Oostenrijk, koningin van Hongarije*, Amsterdam/Dieren 1986, pp. 54-55).

Net als generaal Pétain in Frankrijk gaf aartshertog Karel blijk van een grote bekommernis om het

bloed van zijn mannen te sparen. Hij was vervuld van afgrijzen toen hij vernam dat generaal von Hötzendorf meer dan een miljoen Oostenrijkse soldaten had verloren tijdens het vreselijke offensief van de Russen onder Broesilov in de zomer van 1916. Karel was ervan overtuigd dat de stafchef, een havik die al vóór 1914 gepleit had voor een “preventieve” oorlog tegen zowel Servië als Italië, van zijn post moest ontheven worden, en hij nam die beslissing ook kort nadat hij keizer geworden was.

Frans-Jozef gaf de aartshertog in 1916 het bevel over het twintigste legerkorps en daarmee het oppercommando aan het Italiaanse Alpenfront. Karel, die elke dag zijn rozenhoedje bad – alleen aan het front of met zijn vrouw en kinderen thuis in Wenen – bracht trouw verslag uit aan de keizer over alles wat hij zag en deed. Hij liet daarbij niet na om tegenover Frans-Jozef te betrouwen dat de Duitsers steeds meer gewicht in de schaal legden in het commando over de troepen en de leiding van de operaties.

Als het werkelijk waar was geweest dat de Dubbelmonarchie op het punt stond uit zichzelf in elkaar te storten, zoals men het na de oorlog tot vervelens toe is blijven herhalen om de verdragen van 1919 te rechtvaardigen die Oostenrijk-Hongarije in stukken hakten, dan zou dit bij het uitbreken van de oorlog in 1914 moeten gebeurd zijn. Maar tegen alle verwachting in verliep de mobilisatie rimpelloos en leverden de regimenten van het Habsburgse rijk knappe militaire prestaties. In oktober 1917 waren de Oostenrijks-Hongaarse legers zelfs nog in staat om de Italiaanse troepen bij Caporetto een vernietigende nederlaag toe te brengen.

Deze trouw en deze moed vinden hun verklaring in het feit dat het keizerlijk leger een smeltkroes was voor het diepe gevoelens dat gemeenschappelijk was aan alle

volkeren van het Donaubekken : ***dat zij eenzelfde lotsgemeenschap deelden, verpersoonlijkt door een familie, het huis van Habsburg, en waarvan de band gevormd werd door eenzelfde godsdienst, het katholicisme.***

KEIZER...

Op 21 november 1916 blies keizer Frans-Jozef in het paleis van Schönbrunn de laatste adem uit, na een regering van achtenzestig jaar. Hij had Servië willen straffen, maar hij had niet voorzien dat het gevolg daarvan een wereldoorlog zou zijn, een militair treffen van een volkomen nieuwe aard, angstaanjagend, dat het einde zou betekenen van het traditionele Europa. Waarom was hij verzeild geraakt in een oorlog tegen Frankrijk en Engeland ? Met die landen had Oostenrijk-Hongarije geen enkel meningsverschil. Dat absurde conflict vloeide voort uit de noodlottige alliantie met Duitsland.

Met de dood van de oude monarch liep een tijdperk ten einde, en velen vroegen zich met een bang hart af of het keizerlijke Oostenrijk niet samen met hem gestorven was.

Zita schreef later neer hoe, onmiddellijk na het overlijden, niemand wist wat te zeggen of te doen : *« Toen alles voorbij was en wij uit de sterfkamer in de overvolle voorkamer kwamen, wist niemand wat er gezegd of gedaan moest worden. Niemand wilde als eerste spreken en zo heerste er enige ogenblikken een stilzwijgen. Daarna echter kwam prins Lobkowitz – ik zie nog zijn aardige, gezette figuur voor mij – naar keizer Karel toe en maakte met tranen in de ogen het kruisteken op zijn voorhoofd. Terwijl hij dat deed, zei hij : “ God zegene Uwe Majesteit.” Het was de eerste keer dat mijn man met de keizerlijke titel werd aangesproken. »*

Nog dezelfde avond aanvaardde Karel I de regering met de proclamatie *AN MEINE VÖLKER*, waarin hij volgende passage had laten opnemen :

« Ik zal alles doen om de verschrikkingen en offers van de oorlog op zo kort mogelijke termijn uit te bannen en de zo zwaar ontbeerde zegeningen van de vrede voor mijn volkeren terug te winnen, zo spoedig als de eer van onze wapens, de levensvoorwaarden van mijn staten en van onze trouwe bondgenoten en de trots van onze vijanden het zal toestaan. »

... EN KONING

De dag daarop kreeg de Hongaarse minister-president, graaf Tisza – een calvinist – van de nieuwe keizer de toezegging dat hij zich zo snel mogelijk in Boedapest tot apostolisch koning van Hongarije zou laten kronen. Tisza wist wat hij deed : de kroning zou het bestaande bestel handhaven van Magyaarse heerschappij over de Slavische volkeren binnen het koninkrijk. Reeds Frans-Ferdinand, de in Sarajevo vermoorde aartshertog, was zich bewust geweest van de noodzaak van ingrijpende hervormingen ; hij wou de Slaven hun rechtmatige plaats geven in het geheel van de Donaumonarchie. Karel deelde de opvattingen

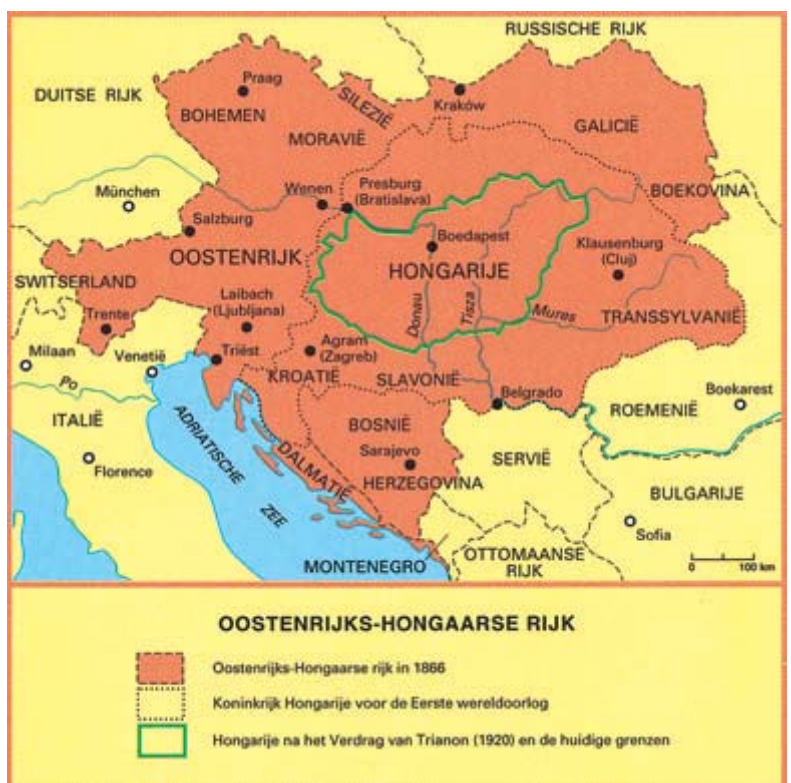
van Frans-Ferdinand en wou het nationaliteitenprobleem grondig aanpakken, maar hij beseftte ook dat hij in volle oorlog geen interne crisis met de Hongaarse machthebbers kon riskeren.

Op 30 december 1916 vond in de Matthiaskerk op de heuvel van Buda de plechtige kroning plaats, waarbij de duizendjarige Hongaarse monarchie zich nog eenmaal met alle pracht en praal tooide in een van mystieke symboliek doordrongen ceremonie.

Na hun binnenkomst in de kerk knielden koning en koningin voor het altaar en namen plaats op de dubbele troonzetel. Op verzoek van de kardinaal-primaat van Hongarije legde Karel, met de hand op het Evangelie, de kroningseed af en werd vervolgens gezalfd. Twee bisschoppen deden hem de aloude kroningsmantel om en hij ontving het zwaard van de stichter van het koningshuis. Nadat hij dit aan de aanwezigen had getoond knielde de koning op de bovenste trede van het altaar, waarna de aartsbisschop van Esztergom en graaf Tisza hem de legendarische kroon van de H. Stephanus op het hoofd drukten. Vervolgens kreeg hij de scepter en de rijksappel en werd naar de koninklijke troon geleid. Alle aanwezigen riepen luid *« Eljen a Király »* (Leve de koning) en zetten het Hongaarse volkslied in.

Vervolgens werd de koningin gekroond. Daarbij raakte de kardinaal-primaat haar rechterschouder aan met de Stephanskroon en zei : *« Ontvang de kroon van de heerlijkheid, opdat gij zoudt weten dat gij de gemalin van de koning zijt en voortdurend zorg draagt voor het volk Gods. Hoe hoger gij gesteld wordt, des te dierbaarder zal u de deemoed zijn en blijven, in de naam van onze Heer Jezus Christus. »*

« De officiële plechtigheden werden die dag besloten met het kroningsmaal, dat in de Burg werd opgediend. Het uit zeer vele gangen bestaande diner werd echter niet aangeraakt : op last van de koning werden de gerechten direct naar het grootste lazaret van Boedapest

gebracht, waar ze onder de gewonden werden verdeeld. De hem toekomende kroningsgeschenken schonk de koning aan de oorlogsinvaliden » (Cordfunke, *op. cit.*, p. 69). Een zoveelste blijk van Karels diepmenselijke en christelijke houding.

« Vanuit religieus oogpunt was het vorstenpaar, overtuigd katholiek als zij beiden waren, volledig doordrongen van de geestelijke dimensie van de kroning. Vanuit politiek standpunt hadden zij zich door deze daad *stricto sensu* enkel geëngageerd tegenover Hongarije; maar omdat zij opgevoed waren in de verering van de monarchie waren zij van mening dat de ontvangen zalving de diepste zin gaf aan de zending waarmee zij bekleed waren: als koning en koningin waren zij tegenover God verantwoordelijk voor hun volkeren en hun kroon » (Jean Sévillia, *Le dernier Empereur, Charles d'Autriche, 1887-1922*, Perrin 2009, p. 70).

AAN DE RAND VAN DE AFGROND

In de omstandigheden van de Wereldoorlog was de opdracht van het vorstenpaar verpletterend. Karel voerde ze uit in de dagelijkse, heldhaftige beoefening van de deugden van zijn staat. Hij omringde zich met medewerkers die geen slippen dragers van de Duitsers waren maar zijn vredespolitiek genegen waren. Op 1 maart 1917 ontstootte hij de oorlogszuchtige Conrad von Hötzendorf, “de Oostenrijkse Ludendorff”, en nam zelf het oppercommando van het leger in handen. Hij slaagde er in om op militair vlak zijn visie op te leggen: mensenlevens sparen door een betere uitrusting en betere verbindingsen, en vooral door geen infanterie de vuurlinie in te sturen zonder een lange en intense voorbereiding door de artillerie. Een nieuwe wind blies door het leger.

De burgerbevolking van haar kant begon echter op een pijnlijke manier de gevolgen te voelen van de zeeblokkade die de Britten ingesteld hadden: de bevoorrading verliep alsmaar moeilijker, er waren tekenen van hongersnood... De keizer was vervuld van medelijden, en samen met zijn scherpe aanvoelen van zijn plicht als soeverein leidde dit ertoe dat hij met alle mogelijke

middelen een einde wou maken aan een oorlog die al lang genoeg geduurd had.

Vruchteloos probeerde de keizer zich te verzetten tegen het plan van Duitsland om een onbeperkte duikbootoorlog te beginnen. Hij beseftte dat op die manier de Verenigde Staten, gehecht aan de vrijheid ter zee, in het conflict zouden betrokken worden. « *Het is verschrikkelijk! Duitsland onderschat Amerika en overschat zijn eigen krachten. Berlijn is met blindheid geslagen en zal ons in de afgrond storten* », vertrouwde hij graaf Polzer-Hoditz, het hoofd van de keizerlijke kanselarij, toe. Karel was in zijn hart en in zijn gesprekken gekant tegen zijn “bondgenoot”, maar in de praktijk ontbrak het hem aan middelen om druk op Duitsland uit te oefenen.

De Duitse legerleiding van haar kant dwong Oostenrijk-Hongarije meer en meer in een ondergeschikte rol. Berlijn liet zich steeds minder gelegen aan het standpunt van Wenen. Toen Karel op 20 januari 1917 aan de Duitse generaal von Holtzendorf officieel meedeelde dat zijn regering weigerde haar toestemming te geven voor de onbeperkte duikbootoorlog, kreeg hij te horen... dat de onderzeeboten al uitgevaren waren! Op 6 april kreeg de keizer gelijk toen de Verenigde Staten aan Duitsland de oorlog verklaarden.

Al evenmin was Karel te spreken over het waanzinnige plan van het Duitse opperbevel om de revolutionair Vladimir Oeljanov, alias Lenin, als geheim wapen tegen de Russen te gebruiken: in april 1917 zetten de generaals van Willem II de bolsjevieks op een geblindeerde trein die vanuit Zwitserland dwars door

Duitsland naar Sint-Petersburg reed, met de bedoeling dat Lenin er de revolutie zou in gang steken, het tsaristisch regime omverwerpen en Duitsland bevrijden van zijn oostfront.

Van dag tot dag was de keizer zich scherper bewust van wat zijn intuïtie en zijn geweten hem ingaven: **een einde maken aan de tegennatuurlijke alliantie met Duitsland**. Tenslotte besloot hij om geheime besprekingen te beginnen met de *Entente*, dat wil zeggen met

Het officiële portret van Karel en Zita na hun kroning tot koning en koningin van Hongarije (30 december 1916). Karel draagt de beroemde Stephanskroon, die door Paus Silvester II in het jaar 1000 aan de H. Stephanus was geschonken om de alliantie tussen de Roomse Kerk en het katholieke koninkrijk Hongarije te bezegelen. Naast Zita staat hun oudste zoon Otto.

Frankrijk en Engeland, met het oog op het sluiten van vrede, onder soldaten en in ere.

VREDESONDERHANDELINGEN

De keizer koos voor dynastieke diplomatie en vroeg aan de moeder van zijn vrouw, hertogin Maria Antonia van Parma, om contact op te nemen met haar twee zonen, Sixtus en Xavier van Bourbon-Parma; beide broers van Zita dienden als officieren in het Belgisch leger. Ze begaven zich incognito naar Zwitserland en van daaruit naar Wenen, waar ze een ontmoeting hadden met de keizer.

Op 24 maart 1917 vertrouwde Karel aan zijn schoonbroer Sixtus een handgeschreven brief toe, bestemd voor de Franse president Poincaré, waarin te lezen stond :

*« Frankrijk heeft een schitterend vermogen tot weerstand en een magnifiek elan getoond. Wij bewonderen allemaal, zonder enige terughoudendheid, de traditionele bravoure van zijn leger en de geest van offervaardigheid van geheel het Franse volk. Daarom is het me ook bijzonder aangenaam te zien dat, hoewel we voor het moment tegenstanders zijn, **geen enkel werkelijk verschil in zienswijze of verlangen mijn rijk scheidt van Frankrijk.** Ik ben gerechtigd te mogen hopen dat mijn levendige sympathie voor Frankrijk, gekoppeld aan de gevoelens die in heel de monarchie leven, voor altijd de terugkeer zal verhinderen van een staat van oorlog waarvoor ik elke persoonlijke verantwoordelijkheid afwijs... »*

Karel bood de Entente interessante voorwaarden aan: de erkenning van de Belgische neutraliteit; het integraal herstel van de soevereiniteit van Servië, met de belofte van een toegang tot de Adriatische Zee « *als bewijs van onze goede wil* »; steun voor de « *gerechvaardigde Franse aanspraken* » op Elzas-Lotharingen, « *die ik zal steunen met alle middelen waarover ik beschik* ». Omgekeerd vroeg de keizer slechts het behoud van de Oostenrijkse integriteit, vooral tegen de territoriale aanspraken van Italië. Hij hernam zijn aanbod in een tweede brief op 9 mei. Zijn doel, zo vertrouwde hij een van zijn ministers toe, was « *om na het sluiten van de vrede een bondgenootschap met Frankrijk aan te gaan, als tegengewicht voor Duitsland.* »

Karel was het ENIGE staats-hoofd in die tijd om op een loyale manier naar vrede toe te werken. Een bijkomende overweging zette zijn streven kracht bij: in Sint-Petersburg

was de revolutie uitgebroken, en een uitslaande brand naar de beide overblijvende keizerrijken in Europa was niet denkbeeldig.

DE PLANNEN VAN DE KONINGIN VAN DE ROZENKRANS

De keizer had zijn vredespogingen onder de bescherming van de Allerheiligste Maagd geplaatst, van wie de beeltenis de vlaggen van de Oostenrijks-Hongaarse regimenten sierde. Op 15 april 1917 begaf hij zich naar de *Stephansdom* in Wenen, waar hij de gelofte aflegde dat hij een kerk gewijd aan de Koningin van de Vrede zou oprichten en dat hij zichzelf aan haar aanbood als haar werktuig, als zij dat wou.

Van zijn kant liet Paus Benedictus XV, die geloofde in « de morele kracht van het recht », op 5 mei aan de litanieën van Loreto een bijkomende aanroeping toevoegen: « *Regina Pacis, ora pro nobis* ». Abbé de Nantes: « Hij vroeg dat men voor de vrede zou bidden opdat God haar aan de wereld zou schenken, hoewel de oorlogvoerenden niet wilden bidden en niet wilden ontwapenen » (CRC nr. 308, p. 4).

Als antwoord verscheen Onze-Lieve-Vrouw op 13 mei 1917 aan de kinderen van Fatima om de voorwaarden voor de zo vurig verlangde vrede bekend te maken:

« Bid elke dag het rozenhoedje om de vrede voor de wereld en het einde van de oorlog te verkrijgen.

– Kunt u me zeggen, vroeg Lucia, of de oorlog nog lang zal duren of dat hij binnenkort zal eindigen?

– **Dat kan ik je nog niet zeggen zolang ik je ook niet gezegd heb WAT IK WIL.** »

« Zoals altijd vraagt de mensheid eerst haar onmiddellijk en tijdelijk goed. Door dit naar later te verschuiven herinnert Onze-Lieve-Vrouw eraan dat het gevraagde goed niet het noodzakelijkste of beste geschenk is: bekering is belangrijker, met het oog op de Hemel. Het grote kwaad is niet de oorlog maar de zonde, die de arme zielen in de hel stort en die oorlogen en revoluties doet losbreken » (Georges de Nantes, *Brief aan mijn*

Keizer Karel in de hoftrein in 1917. Naast hem generaal Arz von Straussenberg, door de keizer tot stafchef benoemd nadat hij Conrad von Hötzen-dorf ontslagen had.

De keizer en de keizerin op bezoek in Adelsberg, 3 juni 1917. Terwijl veel leidinggevende politici in het rijk volop bezig waren met separatistische strategieën en de monarchie al opgegeven hadden, konden Karel en Zita op een ongemeen grote sympathie en verering rekenen bij de gewone bevolking. Hun eenvoud en ongedwongen manier van doen droegen daar niet weinig toe bij.

vrienden nr. 247). Op 13 juli 1917 onthulde de H. Maagd haar geheime plannen van medelijden en erbarmen, maar de uitvoering ervan zou eindeloos vertraagd worden door de ondankbare en rebelse mensen: « *De oorlog zal eindigen. Maar als men niet ophoudt God te beledigen, zal onder de regering van Pius XI een andere en nog ergere oorlog uitbreken...* »

Al in 1917 werd een valse vrede voorbereid en een rampzalige naoorlogse periode, waarvan Karel van Oostenrijk één van de eerste slachtoffers zou zijn.

EEN VRIJMETSELAARSCOMPLOT

De eersten die de uitgestoken hand van keizer Karel weigerden waren de Fransen – de *republikeinse, antiklerikale* Fransen. Voor de vrijmetselaars die de macht in de Derde Republiek in handen hadden¹ was het katholieke keizerrijk van de Habsburgers het “zwarte beest” dat hoe dan ook moest vernietigd worden, want het vormde de laatste hinderpaal voor de maçonnieke revolutie in Europa die de loges nastreefden. « De jacobijnse radicalen wierpen het hele gewicht van hun invloed in de weegschaal om een vrede te verhinderen die de ervijand, Oostenrijk-Hongarije, had kunnen redden » (François Fejtö, *Requiem pour un empire défunt. Histoire de la destruction de l'Autriche-Hongrie*, Parijs 1988, p. 241).

In de lente van 1918 bezorgde de Franse premier Clemenceau, in flagrante overtreding van alle beloften die zijn voorgangers gedaan hadden, aan de pers de geheime brief van keizer Karel aan Poincaré, waarin Oostenrijk-Hongarije – zoals hierboven aangegeven – beloofd had « *de gerechtvaardigde Franse aanspraken*

op Elzas-Lotharingen te zullen steunen. » De keizer kwam door de publicatie in een zeer netelig parket. « Berlijn eiste concrete waarborgen van trouw van de keizer. Eens te meer gaf Karel toe aan de druk van Willem II, die gesteund werd door de pro-Duitse pers in Wenen en Boedapest. Op 11 mei begaf Karel zich naar het Belgische stadje Spa, waar toen het hoofdkwartier van het Duitse leger gevestigd was. Hij ontmoette er de *Kaiser* en ondertekende een document dat ogenschijnlijk puur formeel was, maar waarvan de lectuur duidelijk maakt dat Duitsland van zijn bondgenoot gewoon een satellietstaat wilde maken » (Fejtö, *op. cit.*, p. 284). De verraderlijke zet van Clemenceau, de « walgelijke Clemenceau » (abbé de Nantes), torpedeerde definitief een afzonderlijke vrede, dreef Oostenrijk-Hongarije volledig in de armen van Duitsland en ondermijnde de aanhanke-lijkheid van de Slavische volkeren aan hun vorst.

In Parijs en in Londen waren netwerken actief waarvan het ordewoord de vernietiging van Oostenrijk-Hongarije was. De vrijmetselaars Tomas Masaryk en Edvard Beneš richtten in de Franse hoofdstad de « Tsjecho-Slowaakse Nationale Raad » op, het embryo van een onafhankelijke, van het rijk losgescheurde Slavische staat. Zij stelden alles in het werk om de Geallieerden ervan te overtuigen « dat kleine staten, zoals een onafhankelijk Bohemen-Moravië, nuttiger zouden zijn voor het Europese evenwicht dan de Habsburgse monarchie [...] en dat het beste middel om Duitsland te neutraliseren zou zijn het land te omringen met kleine, onafhankelijke staten die fundamenteel anti-Germaans en pro-westers zouden zijn » (Fejtö p. 355). De leiders van de *Entente* waren gevoelig voor dit

(1) Om maar enkele namen te noemen : Viviani, premier in 1914 en later minister van Justitie ; Delcassé, minister van Buitenlandse Zaken in 1914-1915 ; Ribot, premier in 1917 ; Steeg, minister van Binnenlandse Zaken in 1917 ; Klotz, minister van Financiën in 1916-1917 ; Pichon, minister van Buitenlandse Zaken in 1917-1920 ; enz.

separatistisch discours dat de vernietiging beoogde van het gehate Habsburgse rijk... en dat een schoolvoorbeeld van politieke onkunde was, zoals de geschiedenis twintig jaar later zou bewijzen : bij gebrek aan een grote bufferstaat in Centraal-Europa kon Hitler-Duitsland ongestoord alle kleine en middelgrote landen die na Wereldoorlog I geschapen waren onder de voet lopen !

In het begin van het laatste oorlogsjaar maakte de Amerikaanse president Wilson zijn fameuze « 14 PUNTEN-PROGRAMMA » bekend waarop hij dacht de vrede in de wereld te kunnen vestigen. Artikel 10 stipuleerde dat de volkeren van Oostenrijk-Hongarije de grootst mogelijke vrijheid moesten krijgen « voor de ontwikkeling van hun autonomie ». De separatistische tegenstanders van de Dubbelmonarchie – Masaryk en Beneš, en de voorstanders van een onafhankelijke staat voor de Zuid-Slaven – namen hiermee geen genoegen en organiseerden in april 1918 in Rome het « Congres van de onderdrukte volkeren [sic] van Oostenrijk-Hongarije ». **De bijeenkomst sprak zich ondubbelzinnig uit voor de volledige ontbinding van het Habsburgse rijk**, waarna de organisatoren ervan onafgebroken druk begonnen uit te oefenen op de westerse mogendheden om de « 14 punten » te doen radicaliseren. Nog voor de Wapenstilstand afgekondigd werd, was het doodvonnis over Oostenrijk-Hongarije en zijn katholieke monarchie geveld...

DE ONDERGANG

In de zomer van 1918 stond de monarchie op instorten. De Oostenrijks-Hongaarse troepen probeerden met de moed der wanhoop stand te houden aan het Italiaanse front. Het Engelse *Enemy Propaganda Department* strooide boven de soldaten vlugschriften uit waarin aan de verschillende nationaliteiten onafhankelijkheid werd beloofd, naast pamfletten gericht tegen keizerin Zita : “Geef de strijd op, jullie keizerin zelf verraadt ons al jullie geheimen.”

Niet alleen de *Entente* maar ook Duitsland voerde een felle campagne om de “Italiaans-Franse” echtgenote van Karel in een ongunstig daglicht te stellen. Zij werd afgeschilderd als het brein achter het “verraad” dat de Sixtusaffaire heette te zijn. Het was niemand minder dan de Duitse ambassadeur in Wenen die de campagne orchestreerde ! Zita trok zich deze geruchtenstroom sterk aan, maar vocht tegen de neiging om zich uit de openbaarheid terug te trekken en legde samen met haar man talrijke bezoeken in binnen- en buitenland af.

In oktober 1921 ondernam Karel een tweede restauratiepoging met de bedoeling zijn Hongaarse koningsmacht weer in handen te nemen. In het station van Torbágy, een voorstad van Boedapest, draagt een kapelaan de Mis op ; het koningspaar knielt op de rails.

Keizer Karel bezat een natuurlijke welwillendheid die hem tegen beter weten in vertrouwen deed hebben in zijn ergste vijanden. Hij was ervan overtuigd dat Clemenceau, Lloyd George en Wilson net als hijzelf van goede wil waren en zijn pogingen om het rijk op een andere basis te grondvesten zouden waarderen. Op 16 oktober ondertekende hij – onder luid protest van de Hongaarse leiders – het *VÖLKERMANIFEST*, waarin hij aankondigde de monarchie te zullen omvormen « tot een bondsstaat waarin ieder volk op zijn eigen gebied een staatkundige eenheid vormt ». In een terugblik op zijn regering schreef hij in 1920 : « Onder “oplossing van het Oostenrijks probleem” kan ik mij slechts een federatieve oplossing indenken, waarin ieder volk gelijkberechtigd en vrij is, en slechts de voor het samenleven van de volken beslist noodzakelijke banden – leger, buitenlandse zaken, economie – aanwezig zijn. Dit is de historische ontwikkeling overeenkomstig de oude tradities van ons Huis. » Het drama van de keizer was echter dat hij niet alleen veroordeeld was door zijn vijanden maar bovendien in zijn omgeving geen staatslieden had die zijn politieke ideeën konden of wilden realiseren.

Het was diezelfde goedgelovigheid die hem op een bepaald moment deed besluiten om het Oostenrijkse parlement, dat gesloten was sinds maart 1914, opnieuw samen te roepen. « Het democratisch spel is in Oostenrijk-Hongarije des te noodzakelijker omdat de westerse mogendheden er prat op gaan dat zij een oorlog voeren tussen rechtsstaten en reactionaire staten », vond de keizer. « Als we van Oostenrijk-Hongarije een moderne staat maken, ontmijnen we de geallieerde propaganda. » Een verkeerde berekening, zo bleek al snel : het gekrakeel van de parlementariërs deed de binnenlandse chaos alleen maar toenemen. Karel had nochtans ooit aan Polzer-Hoditz toevertrouwd : « Wijlen keizer Frans-Jozef heeft me vaak herhaald, opdat ik het nooit zou vergeten, dat al dat gedoe over ministeriële verantwoordelijkheid slechts prietpraat is. In werkelijkheid zijn wij het die de verantwoordelijkheid dragen. »

Op 18 oktober verwierpen de Geallieerden de federalistische hervormingsplannen van de keizer en eisten zij

de erkenning van “Tsjecho-Slowakije” en “Joegoslavië” als onafhankelijke landen. Voor de volkeren van het Rijk was het nu ondubbelzinnig duidelijk dat de monarchie verloren was, wat de separatistische krachten alleen maar versterkte. Kort daarop stortte het Italiaanse front in elkaar. Op 28 oktober verklaarde Tsjecho-Slowakije zich uit eigen beweging onafhankelijk en een dag later werd in Zagreb de zelfstandige staat van Slovenen, Kroaten en Serviërs uitgeroepen. Als reactie hierop brak in Boedapest een opstand uit en werd de *Ausgleich* opgezegd, terwijl op verschillende plaatsen elders in het rijk soldaten- en arbeidersraden werden gevormd. Oostenrijk-Hongarije had opgehouden te bestaan als mogendheid. Temidden van een complete chaos ondertekende de monarchie een overeenkomst tot wapenstilstand met de Geallieerden.

Op het kritieke ogenblik verloochenden de Oostenrijkse bisschoppen hun traditionele zending van steun aan de troon. De afgevaardigden van de christelijk-sociale partij, die de meerderheid in het parlement vormden en die enkele dagen tevoren nog trouw aan de monarchie gezworen hadden, sloten zich aan bij de eis tot instelling van een republiek. De politici stelden voor dat de keizer troonsafstand zou doen, maar die weigerde dat resoluut. Zita : « *Het was al lang de onwrikbare overtuiging van de keizer, en hij herhaalde het nu alles instortte : “Deze kroon is een verantwoordelijkheid die God mij heeft toevertrouwd en waarvan ik geen afstand kan doen.”* »

Tenslotte werd men het eens over een proclamatie waarmee de keizer zich uit de staatszaken zou terugtrekken maar zonder afstand van de troon te doen. Karel ondertekende die proclamatie op 11 november 1918, de dag van de Wapenstilstand. Na een kort gebed in de slotkapel van Schönbrunn verliet de keizerlijke familie de Oostenrijkse hoofdstad. Karel zou er nooit meer terugkeren.

LANGS ALLE KANTEN VERRADEN

De pas geïnstalleerde Oostenrijkse republiek bereidde voor februari 1919 verkiezingen voor. Kardinaal Piffl, de aartsbisschop van Wenen, stelde een herderlijk schrijven op waarin hij de katholieken opriep om te gaan stemmen – een impliciete erkenning van de regimewijziging. Karel schreef hem op 15 januari « om gedaan te krijgen dat de pastoors hun gelovigen zouden aansporen tot het kiezen van afgevaardigden die niet alleen christelijk waren maar ook trouw aan de troon. In zijn brief legde hij er de nadruk op : het onderricht van Leo XIII, die opriep om te handelen binnen het kader van de bestaande instellingen, kon niet van toepassing zijn op Oostenrijk, waar de republiek de vrucht was van een revolutie... Verloren moeite : op 23 januari werd de herderlijke brief op alle preekstoelen voorgelezen » (Séville, *op. cit.*, p. 228). De Kerk van Oostenrijk had de bladzijde al omgeslagen.

In Hongarije lagen de kaarten beter voor Karel van Habsburg. In november 1919 maakte het Witte Leger onder leiding van admiraal Miklós Horthy daar een einde aan de kortstondige maar bloedige Radenrepubliek van de bolsjieviek Béla Kun. De monarchie werd hersteld en Horthy werd op 1 maart 1920 door het parlement aangesteld als regent van het koninkrijk Hongarije. Karel, die nooit troonsafstand had gedaan en sterk doordrongen was van de kroningseed die hij had afgelegd, besloot naar Boedapest terug te keren. Daartoe werden twee restauratiepogingen ondernomen, één in maart en één in oktober 1921, die allebei echter mislukten door het dubbel spel van de calvinist Horthy, door de tegenkanting van de buitenlandse vijanden van de Habsburgers... en door het gebrek aan daadkracht van Karel zelf. Met abbé de Nantes moet men betreuren dat het wettig gezag vaak op het beslissend moment de deugd van kracht ontbeert en het lot niet durft forceren !

DE DOOD VAN EEN HEILIGE

De keizerlijke familie werd gedwongen in ballingschap te gaan « om de rust in Europa te verzekeren ». Op 19 november 1921 werden Karel, Zita en hun zeven kinderen afgezet op het Portugese eiland Madeira, zonder financiële middelen en door nagenoeg iedereen in de steek gelaten. Van een landeigenaar kregen zij kosteloos een villa hoog in de bergen boven Funchal ter beschikking, een aanbod dat zij dankbaar aannamen.

In maart van het daaropvolgende jaar liep de keizer een zware longontsteking op. De bijgeroepen artsen konden hem niet genezen ; op 27 maart ontving hij het laatste oliesel. Zita, die dag en nacht bij zijn sterfbed waakte, hoorde hem zeggen : « *Ik moet zoveel lijden opdat mijn volkeren elkaar zouden terugvinden.* » Hij vergaf al zijn vijanden : het merkteken van een ware christen.

Op zaterdag 1 april 1922 – Stille Zaterdag – kwam het einde. « Buiten speelden de kinderen in de tropische tuin die bij het huis behoorde. Hoe ernstig de ziekte van hun vader was, had men niet verteld ; alleen Otto wist meer dan de anderen. Even voor 9 uur 's ochtends betrad hun moeder de tuin, zij droeg een lichtroze gekleurde jurk. Otto herinnert zich : “Het was de laatste maal dat ik haar in een gekleurde jurk zag. Zij nam mij mee, aanvankelijk zonder de reden ervan te zeggen.” Buiten gehoorbereik van de anderen zei ze dat zijn vader hem liet roepen om getuige te zijn hoe een christen naar zijn Schepper thuiskeert. Gedurende drie uren, van 9 tot 12 uur, woonde Otto het sterven van zijn vader bij. Met het crucifix in zijn hand en met de naam Jezus gefluisterd overleed de keizer om 12.33 uur » (Cordfunke, *op. cit.*, pp. 157-158). Hij was slechts 34 jaar.

*br. Thomas van O.-L.-V. van Altijdurende Bijstand
& redactie KCR*

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité ! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle.*

Stichter : abbé Georges de Nantes, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaude.

Verantwoordelijke uitgever : E. Govaerts, Postbus 14, B-2650 Edegem.

Abonnement : € 10. Steunabonnement : vanaf € 15. Buitenland : € 12.

Rekening 000-3302057-80. IBAN : BE 47000330205780. BIC : BPOTBEB1.

Internet : www.crc-resurrection.org – E-mail : hij.is.verrezen@gmail.com